

ÖSTERRIKE —

DESS MOTSTÅND MOT HITLER FÖRE 1938 OCH STATUS EFTER 1938

Av WILHELM KÖNIG¹, Äppelvikens

I det följande göres ett försök att ge en objektiv framställning av detta frågekomplex med stöd av det rika dokumentariska material, som professorn vid Amerikas katolska universitet, Herbert Wright, nyligen publicerat härom. Förenta Staternas hållning gentemot Österrike bestämdes nämligen av tre moment. För det första av frågan om legaliteten av Österrikes annexion enligt internationell rätt, därefter samma fråga bedömd med hänsyn till bestämmelserna i den österrikiska konstitutionen och slutligen av tillämpningen av Förenta Staternas traditionella politiska principer på specialfallet Österrike.

Österrikes annexion stred framför allt mot artikel 80 i Versaillesfördraget, vilken i förväg förpliktade Tyskland att respektera Österrikes oberoende inom de gränser, som senare uppdrogos i S:t Germain, och som endast kunde ändras med tillstånd av Nationernas Förbund. Genom art. 88 i fredsfördraget i S:t Germain var Österrike å sin sida bundet vid att — utom i händelse av särskilt tillstånd från Nationernas Förbund — avhålla sig från varje handling, som direkt eller indirekt kunde kompromettera dess oberoende. När medlemsstaterna i Nationernas Förbund skänkte Österrike sitt finansiella stöd, bekräftades denna förpliktelse ännu en gång högtidligen och om möjligt ännu starkare i 1922 års Genèveprotokoll.

Det oaktat träffade den österrikiske förbundskanslern Schober i mars 1931 med Brüning och Curtius en dylik förbjuden överenskommelse rörande Österrikes »Anschluss», något som Kelsen på socialdemokratiskt initiativ redan tio år tidigare hade försökt i sin konstitution, där Österrike definierades såsom en »beståndsdel» av Weimartyskland. Innan den av bl. a. Frankrike anropade internationella Haagdomstolen ännu hunnit avkunna sin inhiherande dom över Schobers »Anschluss», såg sig denne nödsakad att avgå den 3 september 1931.

Samtidigt med sin utnämning till tysk rikskansler den 20 januari 1933 påbörjade emellertid Hitler sin aktion i syfte att införliva Öster-

¹ Förf., som sedan några år uppehållit sig i Sverige som flykting, var tidigare bankchef och expert på statliga finansfrågor i Österrike och såsom ständig ledarskribent i den konservativa »Reichspost» i Wien. Uppsatsen är en översättning.

rike med Stortyskland, något som han redan i första kapitlet av »Mein Kampf» ställt upp som den rikstyska politikens förnämsta mål. Men den av honom till Wien utsände delegaten, dåvarande bayerske justitieministern, d:r Hans Frank, utvisades ur Österrike, sedan det kommit till livliga demonstrationer, vilka klargjorde för Hitler, att förhandlingsvägen var oframkomlig. Härpå igångsattes hela raden av våldsaktioner med den kriminella propaganda, som Harold Nicolson sökte skildra 1939 i sitt arbete »Why Britain is at war». Redan i maj 1933 förklarade den nye österrikiske kanslern Dollfuss sitt och det kristligt-sociala regeringspartiets skarpaste fördomande av icke blott Anschluss utan även nationalsocialistiska arbetarpartiet (N. S. D. A. P.), vilket upplöstes i Österrike den 19 juni 1933. Nazistpropagandan antog nu sådana drastiska former, att en överenskommelse måste träffas mellan baron Neurath och Dollfuss rörande en regelrätt »fångutväxling», varvid Neurath åtnjöt stöd av den österrikiske vicekanslern Winkler, vilken grundat ett nytt camouflerat nazistparti i Österrike. Till slut blev de illegala nazisternas terror så svår att Dollfuss inlade protest i Berlin och avgav rapport om aktionen i Nationernas Förbund. Då förnekade Hitler den 30 januari 1934 sin avsikt att våldföra sig på Österrike. Då emellertid inte heller denna förklaring minskade terrorn, sattes Dollfuss, sedan det socialdemokratiska kuppförsöket av den 12—16 februari nedslagits, den 17 februari 1934 i tillfälle att publicera en av Frankrike, Storbritannien och Italien gemensamt avgiven deklaration, som ånyo garanterade Österrikes oberoende. Det skedde dock med förbehållet, att en dossier över faktiska våldsdåd först måste framläggas innan dessa stater skulle intervensera. Endast Mussolini sträckte sig längre och i Romprotokollet av den 17 mars 1934 övertog Italien skyddet av Österrikes oberoende.

Den nämnda socialdemokratiska kuppen hade emellertid en stimulerande verkan även i annat avseende. Den påskyndade nämligen den alltför rörlige kanslern Dollfuss' beslut att forcera sitt »ståndstats»-experiment, vilket i den nya förbundsorfattningen av den 1 maj 1934 ledde till definieringen av Österrike såsom en »kristlig, tysk förbundsstat på korporativ grund». Denna nya författning hade i förväg godkänts av parlamentet redan den 30 april, varefter parlamentet samma dag ajournerades på obestämd tid. Olyckligt nog hade emellertid dess talman, d:r Renner, brådstörtat demissionerat omedelbart före sessionens avslutande. På grund härav kunde parlamentet icke längre sammankallas legalt — talmannens namnteckning behövdes nämligen enligt konstitutionen härför. Så blev Österrike en autoritär stat.

Kraftigt understödd av det tyska sändebudet Kurt Rieth och även med hjälp av mutor hade nazistrevolten sin gång, och regeringen upprättade då den 12 juli 1934 specialdomstolar, vilka kunde utfärda dödsdomar för terroristiska bombattentat. Tretton dagar senare mördades Dollfuss. Det tyska sändebudet Rieth måste återkallas. I hans ställe lyckliggjordes Wien med Hitlers olycksfågel von Papen. På grund av vicekanslerns, prins Starhemberg, semes-

ter vid denna tidpunkt och genom vissa andra tillfällen kom den relativt unge och då icke alltför erfarne ministern, d:r Kurt Schuschnigg, i besittning av kanslervärdigheten.

Återigen garanterade stormakterna Österrikes oavhängighet, denna gång genom deklarationen av den 27 september 1934. Den 7 januari 1935 undertecknade Frankrike en konsultationsöverenskommelse med Italien för den händelse att våld skulle utövas mot Österrike. Denna biträdades av Storbritannien den 13 februari och bekräftades vid konferensen i Stresa den 13 april samma år. Den 21 maj förklarade Hitler på nytt: »Tyskland har lika litet för avsikt att blanda sig i Österrikes inre angelägenheter som det önskar annektera landet eller genomföra Anschluss.» Det såg i sanning ut, som om relationerna de bägge länderna emellan skulle normaliseras. Den 27 augusti kunde en pressöverenskommelse undertecknas, den 21 april 1936 firades gemensamt 200-årsdagen av nationalhjälten Prins Eugens dödsdag, och den 11 juli 1936 träffades en betydelsefull överenskommelse, i vilken den ömsesidiga suveräniteten erkändes och icke-inblandning i inre angelägenheter garanterades. Behandlingen av det nationalsocialistiska partiet ansågs därvid höra till de inre angelägenheterna och Tyskland förband sig uttryckligen att varken direkt eller indirekt influera på detta problems lösning i Österrike, som i gengäld nödgades förklara sig vara en »tysk» stat. Denna Schuschniggs kryssning, hans upprepade tillmötesgåenden för den goda fredens skull väckte redan då de allvarligaste betänkligheter till och med hos sådana ansvarsmedvetna österrikare, som aldrig hade ifrågasatt sin samhörighet med den tyska kulturkretsen. Deras betänkligheter skulle framgent visa sig vara mycket välgrundade.

Terrorn inom landet igångsattes nämligen mycket snart igen med förnyad styrka. Den 26 januari 1938 bestämde man sig äntligen för att anhålla sekreteraren i »Kommitté der Sieben», vilken stod i spetsen för det illegala nazistiska partiet i Österrike. Vid husundersökningen fann man dokument, i vilka en ny nazistrevolt av största omfång planerats för april samma år, och de voro betecknande nog signerade R. H. (Rudolf Hess). Redan innan husundersökningen företogs, hade Hitler under föregivande av en manöver koncentrerat sina trupper vid den österrikiska gränsen, men i själva verket givit dem order att marschera in i samma ögonblick som ett enda skott avlossades på order av österrikiska regeringen i syfte att återställa ordningen inom landet. Husundersökningens komprometterande resultat kom honom dock att uppskjuta denna plan. D:r Schuschnigg »inbjöds» till det numera så ryktbara, personliga samtalet i Obersalzberg den 12 februari 1938. Von Papen hade fullkomligt vilselett Schuschnigg beträffande arten av denna konferens. Hitler, som inlett samtalet i en oförskämt skrikande ton, sårades svårt i sin fåfänga av Schuschniggs tillrättavisande svar. Han fordrade under öppet hot om omedelbart vapenvåld, att Wienadvokaten d:r Seiss-Inquart, ordföranden i tysk-österrikiska »Volksbund», och en annan nationalsocialist skulle erhålla sådana ämbeten, att ledningen av de österrikiska polisstyrkorna tillkom dem. Den överens-

komna kommunikén rörande denna celebra konferens bekräftade emellertid endast den »ömsesidiga» viljan att stå fast vid 1936 års fördrag.

Utan hänsyn till denna kommuniké utnämndes Seiss-Inquart redan den 13 februari till inrikesminister. D:r Guido Schmidt, Schuschniggs forne skolkamrat och dittills trognaste vän, avslöjade sig såsom en förrädare och blev i sin förut okända egenskap av national-socialist vicekansler. Som en följd härav beviljades alla anhållna nazister amnesti.

I en den 15 februari delgiven kommuniké nödgades Hitler dock åter medge, att det österrikiska NSDAP, som på nytt blivit legalt, skulle få utöva sin verksamhet endast inom ramen för den österrikiska »Vaterländische Front» och den österrikiska konstitutionen. Dessutom förbjödos de tyska nazisterna vid straffpåföljd att inblanda sig i österrikiska partiangelägenheter. Denna senare eftergift från Hitlers sida gällde som en stor personlig framgång för d:r Seiss-Inquart, om vilken man då för tiden ännu allmänt antog, att han inte var radikal och åtminstone skulle förbli trogen sin gamla paroll: »ett självständigt Österrike under tysk ledning».

Under alla härefter följande katastrofala svårigheter vann den österrikiska regeringen icke något som helst stöd i London eller Paris, emedan Italiens inblandning i spanska inbördeskriget och dess territoriella aspirationer lett till en spänning med västmakterna. Anthony Eden gav den 20 februari i oförtydbara ordalag uttryck åt Englands resignation.

Den 9 mars hade nerverna uppenbarligen lämnat Schuschnigg något i sticket, då han i ett tal i Innsbruck inför de tyrolska ledarna för den fosterländska fronten påbjöd följande folkomröstning: »För ett fritt och av Tyskland oberoende, för ett kristligt och enat Österrike. För fred och arbete och för likställdhet inför lagen för alla, som visa trohet mot folket och fosterlandet.» Tyvärr hade han härmed givit ledaren för de »nationellt betonade» inom fosterländska fronten, d:r Jury, ett betydelsefullt argument åt nazisterna för att avböja att delta i folkomröstningen och intrigera. Denne var icke sen att begagna sig därav. Enligt art. 65 i konstitutionen av 1934 kunde nämligen en folkomröstning påbjudas endast genom en kontrasygnerad kungörelse, utfärdad av förbundspresidenten personligen, men icke av kanslern ensam och utan kontrasygnering av inrikesministern. D:r Schuschnigg hade varit rädd för just de svårigheter, som inrikesminister d:r Seiss-Inquart skulle lagt i vägen för denna omröstning, vilken den alltigenom lojale förbundspresidenten, d:r Miklas, utan tvivel gärna hade varit beredd att påbjudas.

Prof. Wright intar nu till Schuschniggs förmån den ståndpunkten, att ovannämnda art. 65 i konstitutionen icke skulle ha varit normgivande för denna folkomröstning, utan snarare art. 93, vilken visserligen blott har följande lydelse: »Det tillkommer förbundskanslern att bestämma riktlinjerna för landets politik.» Följden härav skulle i en autoritär stat bli, att det måste överlätas åt kanslern att efter eget skön när som helst företaga en omprövning, huruvida hans po-

litiska principer ännu överensstamma med folkets vilja eller ej. En visserligen riktig, men likväl något forcerad rättstolkning. Det uppstod också meningsskiljaktigheter beträffande åldersgränsen för de till omröstningen berättigade. Schuschnigg fastställde den till 24 år, varigenom den av nazistpropagandan infekterade, omogna ungdomen uteslöts från deltagandet.

Såväl Seiss-Inquart som dennes vän, ministern d:r Glaise-Horstenau invände visserligen, att överenskommelsen av juli 1936 brutits genom att de nya ministrarna icke tillfrågats, något som Guido Zernatto och Schuschnigg själv sökte vederlägga. Men den alltjämt såsom moderat betraktade Seiss-Inquart förklarade sig ändock beredd att med vissa förbehåll tillåta folkomröstningen, att till och med anbefalla nationalsocialisterna att delta däri och att garantera omröstningens fredliga genomförande. D:r Schuschnigg sökte i görligaste mån efterkomma dessa förbehåll och tillbakavisade blott de längst gående, såsom medgivandet av partipropaganda.

Det kom därför som en rätt stor överraskning, när Seiss-Inquart och Glaise-Horstenau på eftermiddagen den 11 mars överäckte ett risktyckt ultimatum till kanslern, vilket fordrade inställandet av folkomröstningen, och understödde denna fordran, tvärtemot deras tidigare hållning gentemot från Berlin emottagna direktiv, med hot att avgå och med att avsäga sig ansvaret för den under tiden uppviglade massans reaktion. Efter en timmes betänketid vägrade Schuschnigg att acceptera detta ultimatum. Härpå följde omedelbart ett andra ultimatum, som nu dessutom krävde Schuschniggs avgång och Seiss-Inquarts utnämning till kansler. Klockan 18.15 efterkom Schuschnigg endast kravet i ultimatum 1 och återtog sin kungörelse om folkomröstning, men nazisterna kunde icke längre lugnas ens härigenom. Tyska radion upprepade den två dagar gamla, felaktiga uppgiften om kommunistiska oroligheter i Österrike, fastän det endast varit de åter tillåtna socialdemokratiska organisationerna och major Feys gamla hemvärn, som hade visat sig på gatorna utan att ett enda skott avlossats. Klockan 18.45 presenterade Hitlers specialombud Keppler ett nytt ultimatum, som nu krävde att det nationalsocialistiska partiet skulle erkännas såsom Österrikes enda statsparti. Detta ultimatum hade även delgivits 7:de tyska riksvärnkåren, som kommenderats till gränserna, och Schuschnigg erhöll betänketid endast till klockan 20 samma kväll för att förebygga inmarschen och blodsutgjutelse i det genom fredsfördraget och Nationernas Förbund avväpnade Österrike. Klockan 19.50 höll då Schuschnigg sitt gripande avskedstal för och till Österrike, sedan han ännu en gång brännmärkt lögnaktigheten i de tyska beskyllningarna att det skulle förekommit kommunistiska oroligheter i Österrike.

Därefter lät Seiss-Inquart taga förbunds-presidenten, d:r Miklas, i »skyddsförvar» samt utlämnade Österrike och dess folk motståndslöst åt de inmarscherande tyska nazisterna. Den 13 mars, efter Hitlers personliga triumftåg, proklamerade regeringen Seiss-Inquart Österrike såsom ett »land» inom Tyska Riket och kungjorde nu å sin sida, att en folkomröstning skulle äga rum den 10 april, vars ut-

gång var uppenbar, allrahelst som de rikstyska nazisternas terrormetoder under tiden satts i funktion även i Österrike mot judar, kyrkan och den oböjliga österrikiska adeln. Med rätta citerar därför Wright den numera avlidne statsrättsexperten James W. Garner, som framhöll, att »endast hyckleriet i hela detta tillvägagångssätt kunde se något annat än — våldsutövning».

* * *

Och ett lagbrott var denna Anschluss icke blott enligt internationell rätt utan även enligt den österrikiska regeringsformen. Seiss-Inquart härledde »legaliteten» i sitt författningsdiktat från art. 3 § 2 i 1934 års konstitution, vilken statuerade överförandet av all konstitutionell makt på förbundsregeringen, men vilken fullmakt utslutande avsåg genomdrivandet av denna på förhand godkända ständstatskonstitution. När föredraganden, d:r Winsauer, i det sista österrikiska nationalrådssammanträdet den 30 april 1934 yttrade: »Vi veta mycket väl vem vi giva denna fullmakt... Vår ärade förbundskansler d:r Dollfuss har i handling såväl som i sina strävanden visat, att han med varje fiber i sitt väsen är villig att lotsa det österrikiska folket genom denna svåra period in i säkra banor», så framgår redan härav ovedersägligen klart och tydligt, att avsikten ingalunda var att skänka regeringen fullmakt att uppgiva eller sälja den österrikiska suveräniteten. Härtill behövde därför icke ens prof. Wrights auktoritet åberopas. Undertecknandet av konstitutionen av den 13 mars 1938 av kanslern Seiss och 8 ministrar täckes sålunda på intet sätt av fullmakten i art. 3 § 2 av 1934 och lika litet av artikel 77 samma år, vilken föreskriver, att förbundsresidentens åligganden övergå till kanslern, om den förre är oförmögen att handla eller när hans post är vakant. Förbundsresidenten Miklas vägrade nämligen blott att underteckna den Seiss'ska konstitutionen, men var ännu kvar på sin post, vilket framgick redan därav att han, så sent som efter proklameringen av Anschluss, ännu utnämnde en minister. Först den 14 mars, efter denna utnämning, meddelades officiellt, att han på anhållan av kanslern meddelat sitt tillbakaträdande i ett brev av den 13 mars, vars lydelse aldrig bekräftats av honom eller någonsin publicerats.

Stormakterna England, Frankrike och Italien skulle nu enligt Stresakonferensens beslut ha varit tvungna att sammanträda, vilket de emellertid icke gjorde. Hitler däremot hade redan den 11 mars notificerat Mussolini om att han tidigare fixerat den tyska riksgränsen till Frankrike och att han nu fixerade gränsen till Italien. Denna gräns vore Brennerpasset. Hitler påstod sig ha fällt detta avgörande icke först nu, utan strax efter världskriget, och att han aldrig gjort någon hemlighet därav. (Nesligt förräderi mot de tyska landsmännen i Sydtyrolen.) Mussolini svarade den 12 mars i högtravande ordalag: Min hållning bestämmes av vänskapen våra länder emellan och helgas genom »axeln». (Nesligt förräderi mot Österrike.)

Den 14 mars förklarade Chamberlain i underhuset, att ryktena om att Storbritannien skulle uppmuntrat eller godkänt annexionen voro falska. Den 16 mars uttalade visserligen Lord Halifax i överhuset sitt skarpa ogillande av den tyska aktionen, men tillade att intet kunde göras åt saken.

Prof. Wright påvisar tillika på ett övertygande sätt, att den omröstning, som företogs den 10 april av alla österrikiska män och kvinnor över 20 år, icke kunde återspegla folkets verkliga mening, emedan den varken var hemlig eller fri. Nazisterna övervakade avlämnandet av röstsedlarna och 300,000 österrikare, huvudsakligen judar, befunno sig redan vid denna tidpunkt i koncentrationsläger, vars fasor redan då blevo uppenbara för var och en. Själva omröstningsresultatet, 99,73 % för och 0,27 % emot, kunde absolut icke inge något förtroende, därför att ett dylikt resultat är uteslutet vid fri omröstning till och med när det gäller de oförargligaste frågor.

Wright fastslår därmed att Österrikes »Anschluss» genom d:r Seiss-Inquarts advokatakrobatik enbart på ett direkt hånfullt sätt »be-
fläckats» med ett sken av legalitet. Regeringen Seiss-Inquart var illegal även enligt den österrikiska regeringsformen och följaktligen voro alla dess vidare handlingar på samma sätt illegala.

* *
*

Efter att ha konstaterat detta, undersöker nu professor Wright de principiella underlagen för Förenta Staternas hållning gentemot annexioner, vare sig genom våld eller genom fördrag under tiden efter 1932.

Den 7 januari 1932 riktade Stimson med anledning av händelserna i Mandshuriet likalydande adresser till Kina och Japan, i vilka han förklarade att U. S. A. icke vore i tillfälle att erkänna legaliteten av några som helst *de facto* uppkomna situationer, lika litet som att ens pröva sådana fördrag, vilka strida mot överenskommelser och förpliktelser i tidigare pakter, där de respektive nationerna varit parter. Professor Garner ansåg då, att denna deklaration, även om den icke var direkt bindande för Stimsons efterträdare, dock bör betraktas såsom ett rättesnöre även vid territoriella förändringar i Europa. Nationernas Förbund avgav den 11 mars 1932 en nästan likalydande förklaring och vägrade även den 24 februari 1933 att erkänna varje på dylikt sätt *de jure* eller *de facto* tillskapad situation. I anledning av Gran-Chaco-konflikten förklarade alla i denna icke direkt delaktiga 19 amerikanska republiker den 3 augusti 1932, att de endast kunde erkänna på frivillig väg åstadkomna territoriella gränsförändringar, men aldrig ockupation genom våld, en deklaration, som på Argentinas anmodan i Rio de Janeiro upptogs såsom art. 2 i Anti-War-Treaty av den 10 oktober 1933. Då detta var en öppen traktat, som kunde biträdas av varje stat på jorden, kunde denna artikel tillämpas på varje särskilt fall. Definitionen av begreppet »våld» utvidgades ytterligare genom »Convention on Rights and

Duties of States». Framtvingandet av särskilda fördelar, icke blott genom användandet av vapenmakt eller hot genom diplomatiska representationer, utan även genom andra inskränkande åtgärder förbjödos till och med om dessa företogs endast indirekt och för en begränsad tid. Dessa grundsatser tillkännagavs högtidligen i en vid American Conference for the Maintenance of Peace den 21 december 1936 avgiven deklaration och i en ännu längre gående konvention för sjätte gången samt vid VIIIth Conference of American States i Lima den 22 december 1938 återigen. Då, såsom redan omnämnts, Anti-War-Treaty av 1933 och konventionen kunna tillämpas även utanför den amerikanska kontinenten, äro även de senare bekräftelserna och upprepningarna att betrakta såsom delar av samma enhet och internationellt bindande, fastän de blott överenskommits amerikanska stater emellan. Prof. Herbert W. Briggs ser häri visserligen icke någon mellanstatlig förpliktelse men en allmän praxis.

När tyske ministern i Förenta Staterna, Hans Dieckhoff, den 14 mars 1938 i en not meddelade statssekreterare Hull, att den av den österrikiska förbundsregeringen den 13 mars utfärdade förbunds-lagen om Anschluss blivit en tysk rikslag, och den österrikiske ministern, Edgar Prochnik, underrättat Staternas utrikesministerium om att Österrike till följd av händelseutvecklingen upphört att existera som en oberoende nation och uppgått i Tyska Riket, tillkännagav Hull, att »tekniska åtgärder» voro nödvändiga på grund av »republikens ändrade status». Ordet republik i detta sammanhang och använt vid denna tidpunkt bevisar enligt Wright, att Förenta Staterna icke erkänna annexionen och uttyder det som en bekräftelse på den österrikiska republikens fortsatta existens. Riktigheten av denna tolkning har ytterligare understrukits genom president Roosevelts, statssekreterare Hulls och andra regeringsrepresentanters uttalanden och handlingar.

Den 6 april 1938 överlämnade amerikanska sändebudet, Hugh Wilson, tvenne noter i Berlin. I den ena förklarade den amerikanska regeringen, att den till följd av Prochniks meddelande såg sig nödsakad att såsom en »praktisk åtgärd» stänga dennas legation. I den andra hette det, att amerikanska regeringen nödgas att för »alla praktiska ändamåls skull» acceptera vad Prochnik meddelat såsom ett faktum och att företaga alla åtgärder som »Österrikes förändrade status» gör erforderliga. Denna not avsåg tillika de olika österrikiska skulderna till Amerika och betonade att den amerikanska regeringen förutsätter att dessa förpliktelser till fullo erkännas av de tyska myndigheter, som äga kontrollen över »Österrikes» penningtillgångar och övervaka »dess» betalningar. Ideligen talar alltså den amerikanska regeringen blott om de »praktiska» följderna av en de facto åstadkommen situation, ideligen är det blott tal om »Österrikes förändrade status». Härigenom kännetecknas den tyska aktionen såsom en med »våld påtvungen ockupation». Den varaktiga giltigheten av denna interpretation framgår ur talrika offentliga utlåtanden av Roosevelt.

Executive Order 8785 av den 14 juni 1941, som reglerar behand-

lingen av »främmande länders» tillgodohavanden, omnämner i första hand »Österrike» före Czeckoslovakien och före det separat behandlade »Tyskland», betraktar således Österrike såsom en existerande stat. I Vita Husets presskommuniké av samma datum anföras staterna i ordningsföljden: »Albanien, Austria, Czeckoslovakien...»

Om Österrike såsom den enda av dessa stater icke äger någon diplomatisk representant i Washington (eller annorstädes) så beror detta uteslutande på att minister Prochnik (ansvarslöst nog tillika med alla övriga österrikiska »diplomater») i varje fall erkände annexionen de facto och demissionerade, resp. övergav sin post vid en tidpunkt, då den legala österrikiska regeringen avlägsnats med våld och var ur stånd att utnämna ett nytt sändebud.

Genom en kungörelse erhöles ex-österrikarna (det uttryck, som Frankrike använde) av de amerikanska myndigheterna rätten att låta registrera sig såsom hörande till »Österrike» och icke såsom rikstyskar, vilket återigen utesluter ett erkännande de jure av annexionen. När principerna för denna förordning reviderades den 2 juni 1943 fastställdes ånyo, att annexioner och ockupationer lämnas utan beaktande även i fall då det icke blott är fråga om erövring med vapenmakt utan om en genom »påfordrade fredliga medel» påtvungen erövring. Den 25 januari 1942 blevo österrikare, medborgare i det forna Österrike-Ungern och koreaner befriade från det certifikat tvång, som ålagts tyskar, italienare och japaner och Attorney General Francis Biddle kungjorde, att detta undantag skulle gälla även för dem som »av misstag» kommit att registreras såsom tyskar, italienare och japaner, förutsatt att de i fortsättningen bekände sig såsom österrikare eller koreaner.

Varje eventuellt kvarvarande tvivel rörande Förenta Staternas inställning till problemet Österrike skingrades emellertid genom ett klarläggande, som statssekreterare Hull delgav på en förfrågan vid en presskonferens den 27 juli 1942. Han ansåg, att tvivelsmål endast kunde ha uppstått genom administrativa åtgärder, vilka voro ett resultat av Österrikes militära ockupation. Förenta Staterna hade enligt hans uppfattning aldrig intagit den ståndpunkten att Österrikes införlivande med Tyska Riket vore legalt.

Professor Wright uppställer i konsekvens med sina här framlagda argument kravet att österrikarna bland krigsfångarna, även om de icke omedelbart kunna friges, avskiljas från de tyska krigsfångarna, i likhet med vad som skett med tjecker, polacker, danskar, holländare och norrmän. Wright stöder sig härvid på behandlingen av österrikiska krigsfångar av polskt ursprung under förra världskriget.

Atlantchartan har — slutligen — betydelse även för Österrike. Likaså bör nämnas Moskva-överenskommelsen den 1 november 1943 mellan U. S. A., Storbritannien och Sovjetunionen, enligt vilken Österrike, det första fria land som föll offer för Hitlers aggression, skall befrias. Dess annexion förklarades ogiltig och återupprättandet av ett fritt och oavhängigt Österrike beslöts.

Men ännu är Österrike de facto långtifrån fritt.